

Nová studie: V Česku jsou stovky pacientů se schizofrenií hospitalizovány 10 i 20 let. Ve vyspělých zemích je trend přesně opačný.

Mezi lety 1998 a 2012 bylo v Česku lůžkově hospitalizováno 22.281 lidí se schizofrenií. Z toho bylo 3.601 hospitalizováno více než rok. Jak upozorňuje nejnovější studie vědců z Národního ústavu duševního zdraví, víc na 600 lidí z tohoto počtu bylo hospitalizováno dokonce 10-20 let, což je naprosto alarmující číslo. Výsledky studie byly publikovány v prestižním časopise Schizophrenia Research.

„V porovnání s ostatními vyspělými zeměmi jsou tato čísla až drtivá. Například v Dánsku v roce 2006 bylo lůžkově hospitalizováno pouhých 9,8 % všech pacientů se schizofrenií. Hospitalizace přitom v průměru trvala necelých 25 dnů,“ upozorňuje jeden z autorů studie PhDr. Petr Winkler z Výzkumného programu sociální psychiatrie Národního ústavu duševního zdraví. Neodůvodněné, excesivně dlouhé hospitalizace jsou v přímém rozporu s mezinárodní úmluvou o právech lidí s disabilitou, kterou ČR dávno ratifikovala.

„Pro terapeutický efekt takto enormně dlouhých pobytů neexistuje žádná evidence (ba naopak) a pokud se nejedná o odůvodněnou ochranu společnosti nebo nemocného, tak dochází k porušování základních lidských práv nemocných, ale také ke stigmatizaci, která vede k neochotě pacientů vyhledávat odbornou psychiatrickou pomoc a dalším negativním fenoménům, které nepřímo, ale silně souvisí také s tragédiemi ve Žďáru a Uherském Brodě,“ upozorňuje doktor Winkler.

Řešení existuje

Situaci má pomoci řešit již po léta připravovaná reforma psychiatrické péče. Již dnes přitom existují nástroje, jak zabránit hospitalizaci pacientů se schizofrenií, kteří v Česku stráví v psychiatrických nemocnicích v průměru více než 110 dní při každé hospitalizaci. Vědci z Národního ústavu duševního zdraví využili telekomunikačních technologií a pokročilé matematické analýzy dat kontinuálně získávaných od psychiatrických pacientů a vytvořili ve světě zcela unikátní preventivní systém ITAREPS, který úspěšně „vyvezli“ do epicentra technologických inovací, Japonska.

ITAREPS funguje jednoduše. „Ve spolupráci s Katedrou kybernetiky ČVUT jsme vytvořili speciální matematický algoritmus, který dokáže již dva měsíce předem účinně předpovědět relaps, tedy prudké zhoršení stavu, které má za následek hospitalizaci. Máme tak dost času zvýšit přechodně dávky medikamentů a relapsu zabránit,“ popisuje MUDr. Filip Španiel, Ph.D. z Národního ústavu pro duševní zdraví, autor systému ITAREPS.

Řada ocenění a úspěšná prevence

Pacient s diagnosou schizofrenie spolu s rodinným příslušníkem zasílají týdně do centrální databáze strukturovanou SMS zprávu o svém zdravotním stavu. Data obsahují vyhodnocení desetibodového dotazníku časných varovných příznaků. Matematický algoritmus dokáže na základě těchto údajů rozpoznat riziko hrozícího opětovného vzplanutí nemoci. Systém se následně automaticky spojí s ošetřujícím lékařem, který úpravou medikace stav nemocného stabilizuje. Výsledky jsou velmi přesvědčivé, dle výpočtů se podaří zabránit relapsu až u 70 % pacientů, což znamená i obrovskou úsporu peněz na zdravotní péči.

ITAREPS v těchto dnech zvítězil v soutěži Laboratoře Nadace Vodafone. Není to poprvé, v minulosti získal Creative Mobile Award, Národní psychiatrickou cenou a v roce 2014 se stal finalistou celoevropské prestižní ceny European Health Award. V Evropě je jediným psychiatrickým telemedicínským programem, který byl zařazen do systému veřejného zdravotního pojištění. Česko se ale vlajkovou lodí moderních technologií v péči o duševní zdraví nestane, protože největší zdravotní pojišťovna VZP přes všechny tyto úspěchy vytrvale odmítá program proplácet.

„Zázraky se ale někdy dějí a v současnosti připravovaná reforma psychiatrické péče je skvělou příležitostí, jak překonat iracionální spory a kontraproduktivní nešvary, na které česká psychiatrická péče není zrovna chudá. Čas tak ukáže, zda smutná statistika dlouhodobých psychiatrických hospitalizací zůstane i nadále beze změny, anebo skutečně využijeme reformu jako příležitost k rozvoji na důkazech založeného systému psychiatrické péče, který dovede kreativně využívat jak vymoženosti nejmodernějších technologií tak nadšení, znalostí a umu lidí, kteří v tomto systému pracují,“ uzavírá doktor Winkler.

Kontakt:

Mgr. Jan Červenka
jan.cervenka@nudz.cz
+420 774 851 335